

12. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
2015. ÁPRILIS 15.

VASI ÉPÍTÉSZ ÉS MÉRNÖK

TER

TAGDÍJFIZETÉS

Tisztelt kamarai tagok, műszaki ellenőrök, felelős műszaki vezetők! Szabályzatunk szerint a 2015. évi tagdíjfizetés határideje ez év március 31.

Jogosultság nélküli tagnak: 12.500 Ft

Kamarai tagnak jogosultsággal: 37.500 Ft

Felelős műszaki vezetőnek, műszaki ellenőrnek: 14.000 Ft

Kamarai tagnak jogosultsággal GYED/GYES esetén: 22.000 Ft

Kamarai tagsághoz nem kötött jogosultsággal rendelkező tagnak: 18.500 Ft, gyakornokoknak: 5.000 Ft

Kérem, hogy aki tagdíjfizetési kötelezettségének még nem tett eleget, az összeget a Vas Megyei Mérnöki Kamara számlaszámára: 10104789-62711559-00000002 (költségkímélés céljából lehetőleg utalással vagy sárga csekken) mielőbb fizesse be! Köszönöm.

Üdvözlettel,

Nádor István, a Vas Megyei Mérnöki Kamara elnöke

VAS MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

9700 Szombathely, Thököly u. 14.

Tel: +36 94 312-461

Fax: +36 94 312-461

Mobil: +36 30 3014 149

E-mail: vmtek@freemail.hu

VAS MEGYEI MÉRNÖKI KAMARA

9700 Szombathely, 11-es Huszár út 40.

Tel: +36 94 342-120

Fax: +36 94 342-120

E-mail: info@vasimmk.hu

Web: www.vasimmk.hu

AZ ÉPÍTÉSZ KAMARA NYITVA TARTÁSA

A Vas Megyei Építész Kamara változatlan helyen – Thököly u. 14. – a következő ügyfélfogadással tart nyitva:

ÜGYFÉLFOGADÁS	
hétfő	10.00-15.00
kedd	10.00-17.00
szerda	09.00-15.00
csütörtök	10.00-15.00
péntek	-

TITKÁRI ÜGYFÉLFOGADÁS	
kedd	13.00-17.00
szerda	09.00-15.00

Amennyiben ügyfélfogadási időn kívül kíván valaki egyeztetni, a +36 94 312 461 illetve a +36 30 3014 149 telefonszámokon vagy a vmtek@freemail.hu e-mailcímen teheti meg.

ÚJ SZÉKHELYEN A MÉRNÖKI KAMARA

A Vas Megyei Mérnöki Kamara március 2-tól az új székhelyen, a 11-es Huszár út 40. szám alatt (a régi huszárlaktanya felújított épületében) fogadja ügyfeleit. Az iroda a bejáratától jobbra található.

ÜGYFÉLFOGADÁS	
hétfő	10.00-14.30
kedd	14.00-15.30
szerda	10.00-14.30
csütörtök	10.00-14.30
péntek	-

TITKÁRI ÜGYFÉLFOGADÁS	
hétfő	14.00-17.00
kedd	14.00-17.00
szerda	10.00-13.00
csütörtök	10.00-13.00
péntek	-

Ebédidő: 12.00–12.30

HÁZUNK TÁJA
MÉRNÖKBÁZISSÁ VÁLHAT A VÁROS

4-5

TÉR

6

ÉPÍTÉSZ PORTRÉ

KÉT ÉPÍTÉSZ, EGY CSALÁD

TÉR

ÚJ EGYETEMI VÁROSRÉSZ

8

10

MÉRNÖK PORTRÉ

RÁCZ ISTVÁN

ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK
VÍZI EMLÉKEK VAS MEGYÉBEN 3.

12

14

BEMUTATKOZUNK

KÖZLEKEDÉSI SZAKCSOPORT

HELYTÖRTÉNET
ORSZÁGH-VILLA

16

18

ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK

KASTÉLYFELÚJÍTÁSOK

BÁLOZTUNK
KÖSZÖNTŐ

EZ TÖRTÉNT

20

22

HÁZUNK TÁJA

A VÍZ AZ ÉLET
ÁLLAMI KITÜNTETÉSEK
ÚTKÖZBEN...

MÉRNÖKBÁZISSÁ VÁLHAT A VÁROS

4
TÉR

Gombás Mónika

19. alkalommal rendezte meg a Műszaki szakemberek fórumát a Vas Megyei Mérnöki Kamara, a Vas Megyei Építész Kamara és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének (MTESZ) Vas Megyei Egyesülete szerdán a Megyeháza dísztermében.

Harangozó Bertalan, a Vas Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja beszélt arról az államreformról, amelynek eredményeképpen április 1-jétől a szakigazgatási szervek – részben vagy egészben – integrálódnak a kormányhivatalokba. Szólt a város stratégiai pillanatáról, a szeptembertől Szombathelyen induló mérnökképzésről, amellyel új perspektívák teremthetők.

Dr. Kondora Bálint, a Vas Megyei Közgyűlés alelnöke szerint történelmi jelentőségű a duális mérnökképzés Szombat-

helyen: katalizálja a megye gazdasági fejlődését, a tehetségek itthon maradnak, megoldódhat a helyi gyárak humán erőforrás-utánpótlása, mérnökbázissá válhat a város. Megemlékezett arról is, hogy épp egy mérnök, Egri Balázs okleveles építészmérnök lett 2014-ben Vas megyében az év embere.

Puskás Tivadar polgármester 2015-öt az építés évének nevezte, nemcsak a mérnökképzés beindulása miatt – amelyre előzetesen már 221-en jelentkeztek –, hanem az idei nagyszabású beruházások miatt is, hiszen startol, vagy már elkezdődött a Haladás sportkomplexum, a Fedett Uszoda, a Csónakázó és környékének megújítása. A polgármester megkérte a vasi mérnököket, hogy segítsenek a projektekben, hogy utódaink büszkén mondhas-
sák az elkészült épületekre: a mi mérnökeink tervezték, kivitelezték.

Kovács Jenő, az MTESZ Vas Megyei Egyesületének alelnöke az utóbbi öt év tapasztalata alapján a mérnöktársadalom

Műszaki fórum tizenkilencedik alkalommal

DÍJAZOTTAK

mege erősödéséről, felszálló ágba kerüléséről szolt, amely talán lineárisan folytatódik.

A köszöntök után átadták a kitüntetések az elmúlt évben kimagasló munkát végző öt szakembernek. A Vas Megyei Építész Kamara Rauscher Miksa-díját Takács András okleveles építésmérnök vehette át. A Vas Megyei Mérnöki Kamara Wagner József üzemmérnök, vízellátási, vízkezelési szakmérnököt Bodányi Ödön-díjjal; Déri Lajos, Kapolcsi Imre és Lőrincz Csaba okleveles építőmérnököket Kiemelkedő mérnöki munkáért emlékplakettal jutalmazta.

Dr. Iker János, a Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ főigazgatója A gazdaság és az oktatás kapcsolata a szombathelyi felsőoktatás jelenlegi helyzetében címmel tartott előadást. Tanulmányokból kiderült: míg korábban a tényleges, objektív tudás, ma már az információ megszerzésére irányuló motiváció az értékesebb, hiszen a diák előbb letölti okostelefonról az adatot, mint ahogy a tanár odaér a tananyagban. Az új, versenyképes tudás, a vele járó kreativitás értékteremtő, ez a társadalmi fejlődés motorja is, nem csak a gazdaságé. Ehhez kell merőben új oktatási módszereket alkalmazni – kevesebb tananyaggal, csoportos feladatmegoldással –, hogy a gyerek érdeklődése ne vesszen el 12 éves korára, szeressen tanulni. A legfrissebb kutatások azt mutatják, hogy a humánerőforrásba fektetett tőke jobban megtérül, mint a konkrét fizikai beruházás. Szükséges az oktatási reform.

A fórum dr. Németh István, a Vas Megyei Mérnöki Kamara korábbi elnökének 2014-ről szóló beszámolójával folytatódott, majd a novemberi tisztújításon megválasztott új elnök, Nádor István informálta néhány változásról a jelenlévőket. Ábrahám Ferenc, a Vas Megyei Építész Kamara 2014 végén újráválasztott elnöke is összefoglalta az előző évet. Büszkén beszélt az egy évtizede létező, a mérnöki kamarával közös, kéthavonta megjelelő lapról, a Térről, amely a harmadik szám óta új arculattal informálja a tagokat.

Takács András

okleveles építésmérnök
Rauscher Miksa-díj

Wagner József

üzemmérnök, vízellátási,
vízkezelési szakmérnök
Bodányi Ödön-díj

Déri Lajos

okleveles építőmérnök
Kiemelkedő mérnöki
munkáért emlékplakett

Kapolcsi Imre

okleveles építőmérnök
Kiemelkedő mérnöki
munkáért emlékplakett

Lőrincz Csaba

okleveles építőmérnök
Kiemelkedő mérnöki
munkáért emlékplakett

KÉT ÉPÍTÉSZ, EGY CSALÁD

Inspiráló műemlékek, mutatós
közösségi terek meggyeszte

Gombás Mónika

6

TÉR

Ha egy házaspár azonos pályát választ, netán céget is közösen alapítanak, az kockázatos lehet. Takács András (Takszi) és felesége, Takácsné Knizner Beáta sokat dolgozik együtt, de ha kell, a szabadságot is megadják egymásnak. Ők megtalálták az egyensúlyt munka és család között, és fiatal koruk ellenére a kezük nyomát is sok helyütt ott hagyták már megye – és országukra.

Hogyan kerültetek erre a pályára?

T. A.: Mindig szerettem rajzolni, bár igaz, hogy most már erre nem nagyon van szükség, leginkább számítógéppel dolgozunk. Amikor érettségi előtt eljött a pályaválasztás ideje, az évfolyamról heten is ebben az irányban indultunk el, méghozzá úgy, hogy össze sem beszéltünk. A legérdekesebb az, hogy mind a heten el is végeztük az egyetemet, és mindenki a szakmában dolgozik. Ez mostanában nem jellemző. Én a szombathelyi Nagy Lajos Gimnáziumba jártam, de a feleségem inkább világpolgár. . .

K. B.: Gyöngyösön születtem, de Pakson és Budapesten is laktunk több-kevesebb ideig, később pedig a család kiköltözött Nagykovácsiba. Én onnan kerültem Szombathelyre. Édesapám villamosmérnök, de ennek legfeljebb abban volt szerepe, hogy jó voltam matematikából, fizikából és kémiából. A pályát nem kifejezetten ő miatta választottam. A mérnök karok közül az építész volt az, amely a leginkább vonzott. Élt bennem az alkotás vágya: enélkül sem az egyetemet nem tudtam volna elvégezni, sem művelni nem tudtam volna húsz évig a szakmát, volt tehát ilyen indíttatásom.

Egyetemi szerelem volt?

K. B.: Igen. Úgy kerültem Szombathelyre, hogy eljöttem meglátogatni Takszi szüleit, és annyira megtetszett, hogy ideköltöztünk. Egyetem után aktuálissá vált a kérdés, hogy hol telepedjünk le, és bár sokfelé laktam, mindig a kisváro-

sokban éreztem legjobban magam. Budapesttel sem volt semmi baj, de ezek közelebb állnak hozzám.

T. A.: A fővárosból is kaptam állásajánlatokat, de Bea mindenképpen ide szeretett volna költözni, amikor az egyetemen végeztünk. Ekkor már várandós volt az első gyermekünkkel. Szerencsére már lakásunk is volt.

Hányat írtunk ekkor?

T. A.: 1994-et, akkor született Tamás. Én Mátis Lajos irodájában kezdtem el dolgozni, és még sokáig ott is maradtam. Bea pedig ettől kezdve hat évig gyesen volt.

K. B.: A második gyermekünk 1997-ben született, őt Ágotának hívják. Aztán amikor a második gyes időszakát töltöttem otthon, éreztem, hogy kezd sok lenni. Az első gyermekkel még elvan otthon az ember lánya, eleinte még a másodikkal is, de akkor már nagyon szerettem volna valamit csinálni. Ekkor kerültem Gáspár Péter mérnöki irodájába, amely akkoriban a Nárai utcában működött.

Ő tervezőt keresett, én pedig jelentkeztem, és két évig nála dolgoztam. Akkoriban már éreztük Andrással mindketten, hogy saját céget kellene alapítani.

T. A.: 2001-ben létre is hoztuk a Vasi A+B Építész Iroda Kkt.-t. Félig-meddig saját lábunkra álltunk.

Közben pedig Beátát a műemlékek kezdték el érdekelni...

K. B.: A diploma előtti utolsó nagyobb munkám a Bagolyvár felújítása volt. Később pedig a nyőgéri templom rekonstrukciójakor merült fel bennem, hogy szívesen elhelyezkednék ezen a területen, így nemrég műemlék-felügyelő lettem. Vonzott, mert mindig is úgy gondoltam, túl könnyű egy zöldmezős beruházásban megtervezni egy kétezer négyzetméteres csarnokot. A műemléki vagy régi épületek mindig nagyobb kihívásokat tartogatnak. Főként az a szép siker, ha a végén a tulajdonos azt kapja tényleg, amit szeretne. Sokan ettől boldogabbak, mint ha valami vadonatújot hozna létre számukra az ember. Tény, hogy vannak, akik kételkednek az elején benne, vajon tényleg ki lehet ebből hozni még

valamit? Jó lesz ez még egyáltalán valamire? És amikor kiderül, hogy bizony jó, akkor meglepődnek. Alig értik, hogy hogyan látta meg benne a lehetőséget a tervező, hogyan tudott ebből annyit kihozni. Ők csak egy romhalmazt láttak maguk előtt, a tervező számára viszont ez az igazán inspiráló munka.

Mely munkákat említenétek meg szívesen?

K. B.: Sajnos nagyjából az összes fióknak készültek ezek a tervek. Sok időt szántam például a balogunyomi iskola felújítására, de még nem készült el. Nagyon szép épület, szerettem vele foglalkozni, azonban nincs pénz a megvalósítására. Ami elkészült, az a Belsikátor sarki és szemközti épülete, Tölgyesi Ernőnével – Terivel – együtt terveztük. Teri a műemlék épület felújításának terveit készítette, én pedig a szemben lévő ház, azaz a műemléki környezet rekonstrukcióját álmodtam meg. Hosszadalmas munka volt, de szerintem nagyon jól sikerült. Igaz, kissé zsúfolt, de a befektetői céllal készülő beruházásoknál ez nem ritka. Ráadásul a belvárosban szintén nem zavaró a zsúfoltság.

Mi az, amit együtt terveztetek családként?

T. A.: A dozmati kulcsos ház ilyen. Ketten terveztük, pontosabban mindent megvitattunk rajta. Szintén ilyen munkánk volt a kőszegi Egészség ház. Utóbbi esetben egy 900 négyzetméteres, földszintes, teljes mértékben akadálymentes épületet kellett terveznünk. Nos, ember legyen a talpán, akinek ez ilyen paraméterekkel kifogástalanul sikerülne. Mindenesetre szerintem jó lett. Családi házból is sok közös tervezés van, fel sem lehet sorolni.

Hogyan működik köztetek a közös munka? Könnyű együtt dolgozni?

K. B.: Azt gondolom, hogy a közös munka mindig addig a pontig működik jól, amíg el nem kezdjük a feldolgozást. Ha ezután meg akarjuk vitatni a részleteket, az nem szokott jól elsülni.

T. A.: Általában nem úgy állunk hozzá egy feladathoz, hogy az közös. Alapvetően vagy én tervezek, vagy a fe-

leségem, tehát mindig kell, hogy az egyikünk vállalja a felelősséget a munkáért.

Takszi, mely munkádat emelnéd ki a többi közül?

T. A.: Az egyik legérdekesebb megbízás a Savaria Mozi felújítása volt, de említhetném a Claudius szállót, a nyíregyházi fürdőt, Király Gábor sportcentrumát, mindet közösen készítettem valamely kollégával. Egy Széll Kálmán utcai társasházon pedig Beával dolgoztam közösen. Aztán pedig jött egy nagy feladat, a Fő tér felújítása és átalakítása. Mangliár Lászlóval közösen terveztük meg, és úgy osztottuk el a munkát, hogy ő tárgyal a politikusokkal, én pedig rajzoltam. Van számos óvoda és bölcsőde a városban, amelyek felújításához közöm volt, de iskolát is hozhatnék példaként. A vendéglátói szakközépiskola átalakítása megítélésem szerint remekül sikerült.

Legutóbbi munkád pedig az evangélikus templom felújítása volt...

T.A.: Ez egy régebbi tervezés, amelyet egy pályázat segítségével most kiviteleztek. Összességében szép lett. Apró dolgok ugyan akadnak, amelyek a laikusoknak nem tűnnek fel, bár építésznek igen. A templomkerítés – egy másik terv szerint – beljebb kerül. Ha elkészül a templom előtti tér, akkor a templomépület szépsége is kiteljesedhet.

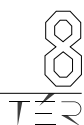

Belsikátor

SZOMBATHELY

ÚJ EGYETEMI

VÁROSRESZE

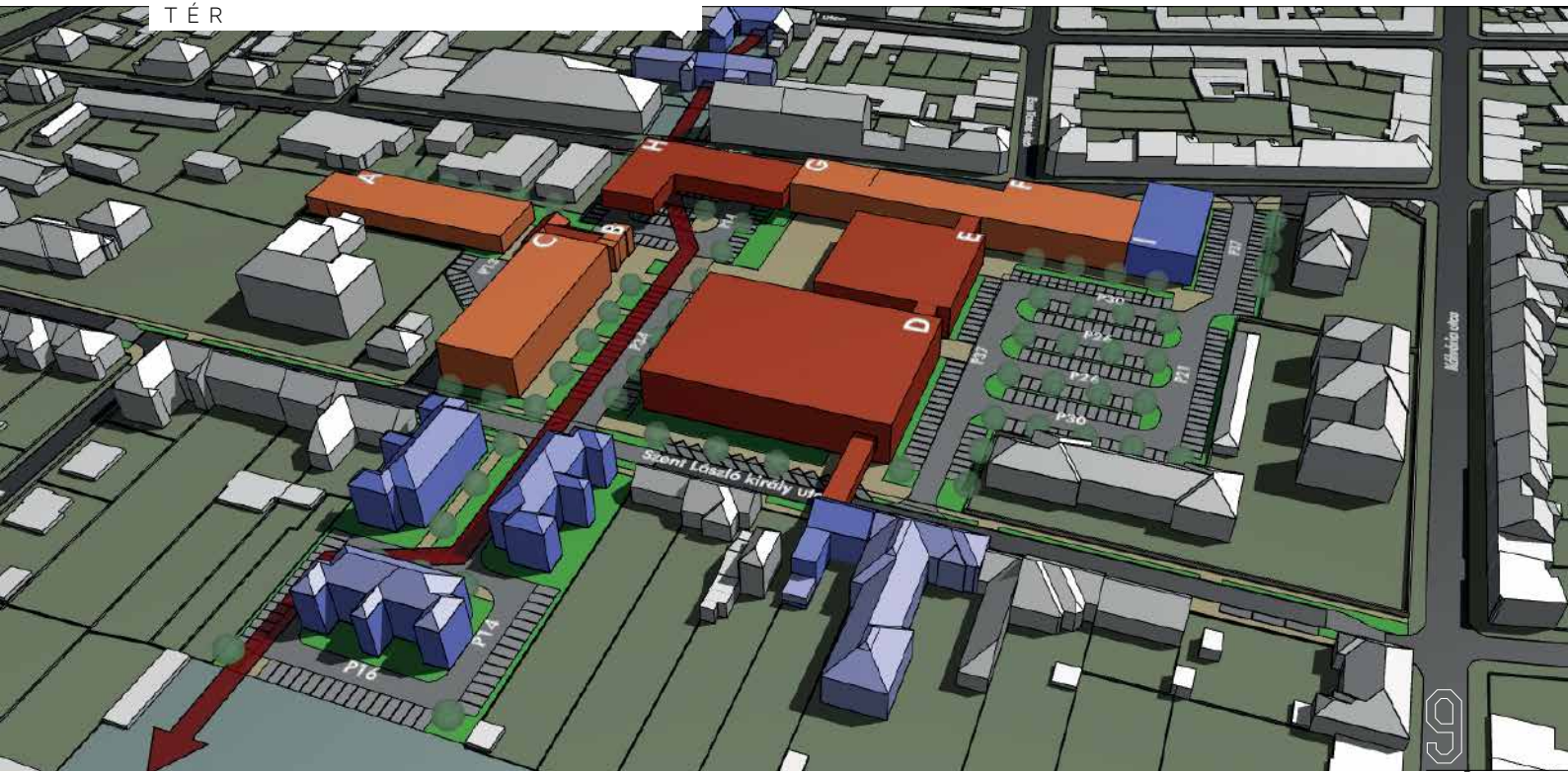

Gáspár Péter okl. építőmérnök
Tóthné Temesi Kinga okl. közlekedés-építőmérnök

A területet a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ főépülete (Dózsa György út), nyugatról a Jókai Mór utca (Szent István park), északi irányban a Gagarin út, délről a Kálvária utca határolja. A területen lakóépületek, közösségi intézmények (általános iskola, szakközépiskola, felsőfokú képzési épületek) mellett „spontán” tömb-rehabilitáció során idekerült iroda, szolgáltatás funkciók találhatóak. Ebben a vegyes, de alapvetően kisvárosi közegben működött ipari üzemként az Epcos Kft. telephelye, jelentősen terhelve a mellette létező egyéb funkciókat. A többszöri telekalakításon átesett tényleges telek (az Epcos Kft. volt telephelye) a Géfin Gyula utca és Szent László király utca között található, jelenleg ipari területi besorolásban. Az eredetileg egységes, a tömb déli felét elfoglaló telket a városrész fejlődése során, de főleg a rendszerváltozás utáni privatizáció kapcsán több kisebb részre osztották, ezek mára zömmel magántulajdonba kerültek. A Kálvária utcai oldalon a meglévő felújított laktanya szállás épületekbe lakás-, illetve a közelmúltban szolgáltatás funkciók kerültek. A terület a századforduló előtt beépítetlen, kertes terület volt, de már az 1904-es városi térképen látható, hogy a századforduló környékén beépült. A Frigyes főherceg gyalogsági laktanya épületei kerültek ide, a mai Géfin Gyula utca túloldalán pedig a Pohl gépgyár épületei álltak. A laktanya területe a Kálvária utcától északi irányban egységes területként volt beépítve, a mai Géfin és Szent László király utcák által határolt tömb közepéig. A mostani beépítési vizsgálattal érintett EPCOS telek mai területén lóistálló és egyéb kiszolgáló épületek álltak. A későbbi Cserkész utca vonalában a laktanya telke két részre volt osztva. A területen nem volt lakóházas beépítés. Az 1924-es városi rendezési terven láthatóak az I. világháború után épült épületek, illetve ez a terv jelölte ki a terület további fejlődési irányait. A mai Szent László király utca közepén, lakóudvaros elrendezésben megépültek a trianoni menekülteknek szánt lakások és tőlük keleti irányban a mai PTE Egészségtudományi Kar Szombathelyi Képzési Központ

Az elmúlt időszakban nagyszabású fejlesztési elképzelések előkészítése kezdődött meg a vasi megyeszékhelyen, melyek közül a Szent Márton tér tervezett átalakításáról korábbi számunkban már számot adtunk. Hasonló, városunk jövőbeni fejlődésére hosszútávon kiható elképzelés a volt „EPCOS” terület újrahasznosítása, mely előzetes városfejlesztési akcióterv kidolgozása ugyancsak helyi tervezőcsapat érdeme.

épülete. Szintén elkészült a mai NYME főépülete a mostani akcióterület keleti részén. A rendezési terv a laktanya területén, a korábbi melléképületeket tartalmazó északi terület-rész határán egy új utca kialakítását tervezi a mai Géfin és Szent László király utcák közé. Az általunk kialakítani kívánt, (későbbiekben bemutatott) gyalogos „egyetemi tengely” összes lényeges eleme megjelenik tehát erre az időszakra. Az 1942-es várostérképen a tervezett átkötő utca Cserkész utca néven valósult meg, közepén a cserkész székházzal. Az út tengelye a Szent László király utca túloldalán álló három, „U” alakban telepített emeletes, többlakásos „menekült” házak által közrefogott lakóudvar hossz tengelyének a folytatása. Az eredeti telek leválasztott északi részén, a Szent László király utcára nézően polgári fiúiskola épült (a mai Élelmiszeripari és Földmérési Szakképző Iskola és Kollégium), míg kicsit lejjebb, déli irányban az utca túloldalán elemi iskola is létesült. (a mai Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola) A II. világháború után a laktanya elektronikai alkatrészeket termelő katonai üzemként működött tovább, új termelőcsarnokok épültek, a régi épületállomány egy részét elbontották. A Cserkész utca előbb belső utcává vált, majd megszűnt. A Cserkészház beleépült az új üzemi épületekbe, a telekszerkezet a tulajdonos katonaság igényei szerint alakult tovább, igazi zavaros és átláthatatlan állapotokat eredményezve. A rendszerváltozást követően a 90-es években privatizált épületekben az új tulajdonosok folytatták a hasonló profilú termelő tevékenységet. A rossz adottságok, a terület szűkössége miatt azonban a termelésnek az ipari park területére történő kiköltöztetése mellett döntöttek, így került a terület tulajdoni joga a város kezébe. A tanulmányterv kidolgozásánál figyelembe vett egyik legfontosabb szempont volt, hogy az új funkciók a lehetőség szerint a lehető legtöbb épület megtartásával elhelyezhetők legyenek. Az akcióterület beépítése várhatóan több ütemben, ütemezetten valósul meg. Ennek megfelelően ütemezetten kerülnek megvalósításra a közlekedési felületek is.

1. ütem: laborok és előadótermek kialakítása a SEK gépészmérnökképzése számára
2. ütem: a volt EPCOS-telephely közepén álló ipari épületek lebontása, egyúttal az A, B és C épületek felújítása, az egykori Cserkész utca visszaépítése
3. ütem: új épület építése (tornaterem, művészeti tanterem), valamint a Szent László és Géfin Gyula utcák felújítása (új parkolók kialakítása)
4. ütem: 400 fő befogadóképességű konferenciaközpont építése
5. ütem: további új egyetemi épületek építése (laborok, oktatótermek)

Az 1. ütemben az egyetem miatti épület átalakítás nem indokol változtatást sem a közlekedési kapcsolatok, sem a parkoló felületek kialakításában, a szükséges parkolószám saját területen belül, a jelenlegi módon biztosítható. A további fejlesztési ütemekben viszont a bővítéssel együttesen szükséges megépíteni a tervezett közúti kapcsolatokat, új parkoló felületeket, valamint megvalósítani a külső utak – Szent László király utca, Géfin Gyula utca – teljes keresztmetszetű rekonstrukcióját.

A külső utak forgalmi rendjének kialakítására több változatot dolgoztunk ki.

A tervezéskor figyelembe vett prioritások:

Az akcióterület kiszolgálása érdekében szükséges parkolómennyiséget alapvetően saját területen belül biztosítottuk. Ismerve a jelenlegi állapotot, célunk volt a környező utcák jelenlegi kritikus forgalmi helyzetének javítása, a mai rendezetlen utcakép funkcionális átalakítása, különös gondossággal az iskolák környezetének megtervezésére.

Az akcióterületen tervezett végső ütemű megvalósítás esetén egy gyalogos-kerékpáros tengely kialakítása a Szent István parktól a református templomig.

A tervezett létesítmények két-két csatlakozásról közelíthetők meg mind a Szent László király utcából, mind a Géfin Gyula utcából. A belső forgalmi rend kialakításánál alap-

vető szempont volt a parkolók egyszerű megközelítése és elhagyása a rejtett átmenő funkció kizárásával.

A külső úthálózaton szükséges útkorszerűsítési beavatkozásokra több változatú javaslat készült.

Géfin Gyula utca:

„A” változat: marad a jelenlegi forgalmi rend (kétirányú szakasz csak a Kálvária utca – Esze Tamás utca közötti szakaszon)

„B” változat: a kétirányú forgalom kiterjesztésre kerül az új parkoló utcacsatlakozásáig

A Géfin Gyula utca burkolatának állapota erősen leromlott, korszerűsítésre szorul. Nem megfelelő a felszíni csapadékvizek elvezetése, az út, a járda és parkolófelületek burkolata, a szegélyek állapota. A teljes hosszban, azaz a Kálvária utcától a Gagarin útig teljes keresztmetszetű korszerűsítést terveztünk faltól falig történő burkolatfelújítással. Törekedtünk a lehető legtöbb parkolóhely kialakítására a jelenlegi elrendezéshez hasonlóan.

A kialakuló új gyalogos-kerékpáros tengely keresztezését hangsúlyos módon jelezni kell forgalomcsillapító küszöb alkalmazásával.

Szent László király utca:

„A” változat: marad a jelenlegi kétirányú forgalmi rend az utca teljes hosszában

„B” változat: az utca teljes hosszban egyirányúsításra kerül

„C” változat: az utca a Gagarin út – Tompa Mihály utca közötti szakaszon egyirányú a Kálvária utca felé, majd azt követően kétirányú

A fenti három változat közül a legfontosabb mérlegelési szempont az iskolák csúcsidejű kiszolgálása és a biztosítható parkolószám.

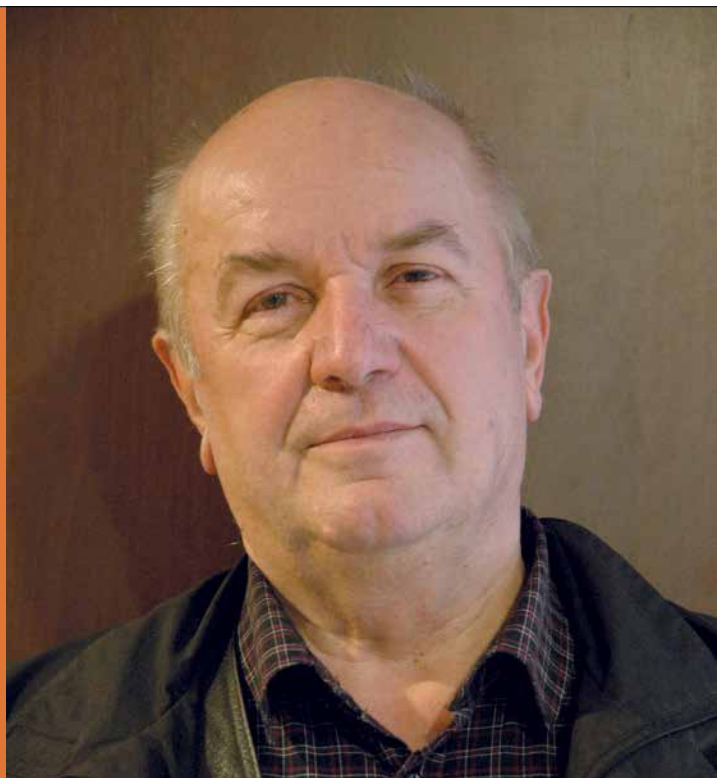
Az utcát mindhárom esetben forgalomcsillapított utkaként terveztük, ugyancsak teljes hosszban és faltól falig terjedő, teljes keresztmetszetű korszerűsítéssel. Törekedtünk a minimális keresztmetszeti paraméterek alkalmazásával a forgalom egyenletes levezetésének biztosítására, a kétoldali járda megtartására és a lehető legtöbb parkoló biztosítására.

„MI MÉG A FÉNYT IS OSZTJUK.”

Interjú Rácz István okleveles gyengeáramú és távközlési üzemtechnikkel

Gombás Mónika

10
TÉR

Rácz István okleveles gyengeáramú és távközlési üzemtechnikk, cége a Vasi Full-Táv Kft. optikai- és rézhálózat tervezési, engedélyezési, hibaelhárítási, bekapcsolási munkákat végez Szentgotthárdtól Hegyeshalomig, a Balaton északi partján is. EU pályázatíró és szakértő, felsőfokú munkavédelmi szakember, kétéves képzésen közgazdaságot is tanult: szeretett volna képpen lenni egy három megyére kiterjedő mérleg valódiságával kapcsolatosan. Hetente háromszor jár a fővárosba, tele van energiával, izzik körülötte a levegő. Imádja a munkáját, olyan elánnal mesél róla, hogy nem lehet nem odafigyelni. Még akkor sem, ha a cikk szerzője humán beállítottsága és hiányos szakmai tudása révén nehezen fogadja be a technikai részleteket. Csillogó szemmel meséli, hogy uniós pályázaton egy közel 30 millió forintos, amerikai, láncos árokás, kétülékes járművet szerzett be, két gép egyben, kotor és markol, egy óra alatt 180 métert ás.

Hogy kezdődött?

A nyolc osztályt a kámoni iskolában végeztem, majd Budapestre kerültem, a Puskás Tivadar Távközlési Technikumba. Édesapám a Horthy Miklós vezette Nemzeti Hadseregben volt százados, híradással foglalkozott. Erélyes, fegyelmezett ember volt. A katonás, határozott személyiséget tőle örökölt. Később a Magyar Nép-hadseregnek nem kellett, így a postán lett segédmunkás. Engem is megfertőzött, jártam például rádió szakkörre. A technikum után én is a postán indultam el, hiszen akkor azon belül működött a távközlés: felvettek a Vas Megyei Távközlési Üzembe, ahol 1979-ig szakmunkás, hálózat

technikus, műszaki előadó, műszaki rajzoló, építésvezető, szinte minden voltam, apránként lépkedtem felfelé. Aztán levelezőn elvégeztem az egyetemet.

Első emlékezetes feladat?

1975-ben megnyílt a búcsúi határátkelő, Szombathelyről kellett kiépíteni a rendszert. Én terveztem. Talán ez volt az első komoly próbatételelem. Ezután egy szigorúan titkos megbízást kaptam: a mostani börtönben kellett létrehozni a távközlési hálózatot, ezen már építésvezetőként ténykedtem a tervezés mellett. Akkoriban Sopron látta el három megye – Győr-Moson-Sopron, Vas és Veszprém – feladatait. Jött a lehetőség: 1980-tól 1985-ig a Posta Soproni Hálózatépítő üzemének vezetőjeként dolgoztam, 1986-ban kineveztek a soproni Postaigazgatóság hatósági és belső ellenőrzési osztályvezetőjének, 1989-ig tartott. 1990 és 1996 között a Soproni Postai és Távközlési Felügyelet, – a jelenlegi Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elődje –, majd Hírközlési Felügyelet igazgatója voltam. Az állami hierarchiában elértem a legmagasabb szakmai posztot, a főosztályvezetőit. 1996-ban megalapítottam a céget, ma már mintegy ötven emberrel dolgozom, villamosmérnök fiam is segít.

Család?

1980-ban már megvolt a három gyerek: 1969-ben Ildikó, 1973-ban Edina, három évvel később István született. Kétféle életet éltünk: tizenöt éven át hét közben egy első emeleti házgyári lakásban kuporogtunk Sopronban, hétvégén pedig a tágas, kertes, családi házban Szombathelyen laktunk. Akkoriban történt a digitalizálás Szombathelyen. Magyarországon az első elektronikus központ a szülővárosomban épült ki. Sopronból ingáztam ide, már nem csak hétvégén, hét közben is, ahogy az egész régiót jártam: folyamatosan utaztam, mentem.

Mivel foglalkozik a Vasi Full-Táv Kft.?

A Telekomnak végzünk optikai kábeltervezést, kiépítést, üzemvitelt, kivitelezést. Digitális hírközlési hálózatokat

tervezünk, hozunk létre, de talajhőt is kitermelünk, foglalkozunk napelemmel.

Mit lehet szeretni ebben a szakmában? Mi a kihívás?

Folyamatosan új feladatokat kell megoldanom, ez lendületben tart. A rendszertechnikát magam tervezem, nem szeretem másra bízni, mert akkor tudom, hogy rendben van. Kimegy a hegesztő Szigetszentmiklóson egy lakásba, neki már csak azt kell nézni, hogy melyik szálát mivel köti össze, felteszi az i-re a pontot, hogy a lakó széles sávon netezzen, a rendszert viszont mi hozzuk létre.

Ez azért nem napi 8 óra munka.

Reggeltől estig megyek. A mostani európai uniós projektben épp a vasúti vonal mellett járjuk a terepet a fiammal, gondolkozunk a megoldáson. Aztán otthon leülök a géphez, csendben, nyugalomban nekiállok tervezni. Mert azt is kell. Majd alszom. Hajnali négy körül magamtól kelek, tovább nem tudok aludni. Néhány évvel ezelőtt azonban jelzést kaptam, hogy változtassak: infarktusgyanúval kerültem kórházba, de túléltem, nem történt baj. Addig ébredéstől reggelig az ágyban pörgettem az agyam, terheltem magam, hiszen fekvés közben nem halad az ember. Azóta inkább indítom a napot: reggelizés után odaülök a laptophoz, dolgozom. Sokkal intenzívebb,

a telefont sem kell állandóan felkapkodni és megszakítani a munkát.

Alkotás ez? Ki kell élni a kreativitást?

Igen. Szükségem van rá.

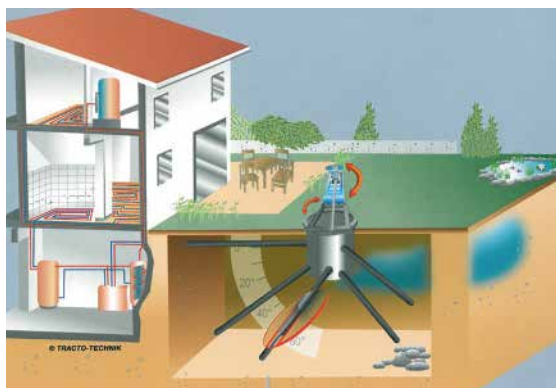
Elismerések?

2003-ban az év vállalkozója lettem. Tavaly két fontos kitüntetéssel gazdagodtam: az egyik a Delfin-díj, amelyet 2008-ban hozott létre a Magyar Telekom. Olyan vállalkozások kapják, amelyeknek az innováció és fenntartható fejlődés iránti elkötelezettsége kimagasló. A Vasi Full-Táv az energiahatékony és kisebb környezeti terhelést jelentő fűtőtechnikai rendszerért érdemelte ki. Meglepődtem, de jól esett. 2014 végén pedig a nemzetgazdasági miniszter adta át kiemelkedően eredményes szakmai tevékenységem elismeréséül a Magyar Gazdaságért Díjat.

(És máris újra a mérnök beszél, ott folytatja, ahova mindig elkalandozik: a szakmánál. Próbálja elmagyarázni, hogy mi történik, ha a kertet felássák, leteszik a csöveket, szondákat vagy kollektorokat fúrnak le, áramlik a vízkeverék, a hőszivattyú kiveszi a hőt, visszanyomja, folyamatos a körforgás, aztán hirtelen váltással szó esik a 960 csatornás coax rendszerről, majd az optikai kábelszakaszok kiépítéséről, „mi még a fényt is osztjuk”, és így tovább...)

Munkában: a gépet uniós pályázaton nyerték

Innovatív GRD-rendszer az intelligens földhő kinyeréshez

VÍZI EMLÉKEK VAS MEGYÉBEN

Harmadik rész

Hamza István

okl. vízépítő mérnök, hidrológus

Előző írásomban hívtam fel a figyelmet a Kőszegi-hegység jelentős látványosságára, a szerdahelyi patakon, Kőszeg-szerdahely határában található Réti, vagy Schultzer malomra. A ma is üzemképesnek tűnő malom múzeumként lenne látogatható, ha nyitva lenne, de most bezárva, elhagyottan az enyészet szomorú látványát nyújtja. Amikor innen elindulva végigjárjuk Vas megye jelentősebb vízfolyásainak vízimalmait, akkor sokszor szorul el a szívünk a XX. század második felében végbement, de sok tekintetben még most is folyó pusztulás láttán. Találkozunk majd nagyon szép példákkal, amikor láthatóan megtalálták a régi épületek megfelelő új hasznosítását, de sok-sok helyszínen csak romok, vagy azok eltűnése után mára csak az emlékek maradtak. Elnézést kérek olvasóimtól, hogy bejárásunk során nem törekedhetek a teljességre. Ehhez elegendő tudással sem rendelkezem, és a téma, a felsorolandó emlékek nagysága sem férne bele egy ilyen rövid írás kereteibe. Ha értő szemmel nézzük végig a térképeket, akkor számtalan korábbi malom emlékét fedezhetjük fel. Induljunk hát utunkra! A nagyszámú emlék miatt bejárásunkat két részre bontjuk, most a megye kisebb vízfolyásait járjuk be, a Rábára később kerül sor.

A Zsira – Répcevis térségében hazánk területére lépő Répce völgyében – egészen Bük térségéig – a Google szerint is két vízfolyás található. A völgy bal oldalán látható a térkép szerint a Répce, amely ma már csupán malomcsatorna, a jobb oldalán pedig az Ásás-csatorna, amelyben valójában a Répce folyik. Gőr térségében negyven éve még szinte teljes felszerelésével állt a Kapolcsi malom, mellette a berendezett molnárlakás. A használaton kívüli lakóépület még emlékeztet a dicső múltra, de a malmot mára elbontották. Chernelházadamonyán a damonyai Kovács malom lakott, a répceszentgyörgyi volt Püspökségi malmot elbontották, csak a malomsziget található meg. Az Ernhardt malom molnárlakása ma is az örökösök tulajdonában van,

Remélem, hogy azok közül, akik társamul szegődtek a vízi emlékek Vas megyei bejárásakor, senki sem képzei, hogy én lennék a mindentudó ezen emlékek történetében. Szégyenkezve és szomorúan kell beismernem tudásom hiányosságából bekövetkezett súlyos tévedésemet, amikor a Kőszegen látható Sárkányos kút valódi alkotóit – Kodolányi László ötvösművész és Rákóczy Péter építész urakat – megsértve másztam meg alkotóként. Most jobban fogok vigyázni és felfedező, értékmegőrző útra hívom hűséges olvasóimat. Olyan értékekre szeretném felhívni a figyelmet, amelyek közül több végveszélyben van, elvesztésükkel történelmünk szegényedne. Hívom és buzdítom a helytörténet kutatóit, hogy a múlt ismereteit gyűjtsék össze, írják meg, dokumentálják és tegyék mindenki számára elérhetővé! Bejárásunk kísérője most is Vízzy Zsigmond, az esztergomi Duna Múzeum fotósa lesz, aki az írás fényképeit készítette.

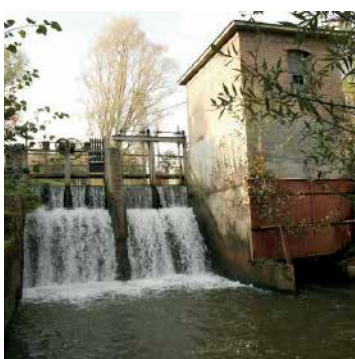
a malmot azonban elbontották. A malomkerék helyére beépített turbinát vízerőműként ma is üzemelteti osztrák tulajdonosa. Hegyfalunál a malomban lakik Veres Éva és Gábor művészpár. A malomépületben alakították ki lakásukat és műtermüket, de a malom vízi műtárgyai a szükséges engedélyek hiányában nem működnek.

A Gyöngyös patakon és műcsatornán is számtalan malom működött a múltban. Lukácsházánál és Gyöngyösfalu felsőnél is a malmok már elpusztultak, az új, osztrák tulajdonos csak a turbinákat használja. A közelben lakó tulajdonos leszármazottak és volt üzemeltetők szerint a meder karbantartására ma már csak minimális figyelmet fordítanak. Ez a panasz szinte mindegyik vízfolyáson megismétlődik. Gencsapátiban a volt Perlaki malom szépen átalakított lakóház, duzzasztója a közforgalmat szolgáló gyaloghíd. Szombathelyen a Gyöngyöshermáni erőmű felújított és működik, bár a malomépület elhanyagolt. A Bogáti erőmű használaton kívüli rom. Táplánszentkereszten a Perl János tulajdonában levő malom és erőmű működik, és szépen fel van újítva. Tanakajdon is csak a turbinaház maradt meg működő állapotban, a malomépületnek ma már nyoma sincs. Csénye-Újmajorban az új tulajdonosok által bekerített malom az érdeklődő turisták elől általában el van zárva.

A Felsőcsatárnál hazánk területére lépő Pinka valamikori malmainak is igen változatos a sorsa. Van közöttük szépen felújított és működő, de a felsőcsatárit a látogatók elől gondosan elzárta osztrák tulajdonosa. Vaskeresztesnél is felújították az erőművet és a malom épületét, és ez szerencsére kívülről akadálytalanul megtekinthető. Pornóapátiban és Szentpéterfán is csak a vízerőmű működik felújítva, a malomépületek már nem léteznek. Pinkamindszenten a malomépületet egy mezőgazdasági vállalkozás használja, de a Pinkát egy korábbi mederrendezés során elterelték a malomtól.

Veres művészpár malma, Hegyfalu

Vízermő alvív felől, Lukácsháza

Vízimalom Pinkamindszentnél

A volt Perlaki malom, Gencsapáti

Bogáti malom és erdő, Szombathely

Gyöngyöshermáni romos erdő, Szombathely

Tanakajdi vízermő

Vízermő és malom a Pinkán, Vaskeresztes

Vízermő a Pinkán, Pornóapáti

KÖZLEKEDÉSI SZAKCSOPORT

Udvarhelyi András

*a Vas Megyei Mérnöki Kamara
a közlekedési szakcsoporthjának elnöke*

14
TÉR

Vas megyében a Közlekedési Szakcsoport 2003. május hónapban alakult, majd 2007 után 2012. december hó 14-én második alkalommal tartott tisztújító taggyűlést. A taggyűlés módosította a szakcsoport ügyrendjét, majd újabb négy évre megválasztotta tisztségviselőit. A szakcsoport jelenlegi létszáma 48 fő.

TISZTSÉGVISELŐK

Elnök	Udvarhelyi András
Elnökségi tagok	Kovács László, Unger Ferenc

MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG

közúti	Kovács Jenő, Kozma Zoltán, Tóthné Temesi Kinga
vasúti	Hajnal Tibor, Nagy Károly, Stangl Imre

Az elnökség elkötelezett abban, hogy lehetőségeihez mérten segítse tagjai szakmai fejlődését, melynek eszközei a szakmai továbbképzések, a szakmai kirándulások és az egyéb szakmai fórumok.

A Vas Megyei Mérnöki Kamara támogatásával és a Közlekedéstudományi Egyesülettel együttműködve 2012-től szakcsoportunk rendszeresen szervez szakmai kirándulásokat. 2012-ben a győri Audi-gyárat, 2013-ban a paksi atomerőművet és Balatonakarattyán a vasúti alépítmény helyreállítást, tavaly a pápai repteret és egy Siófok környéki munkaterületen a vasúti alépítményjavító és felépítménycserélő géplánc munkáját tekinthették meg érdeklődő mérnökeink. Idén a Gyöngyösi Kitérőgyárba és még ugyanezen napon a kecskeméti Mercedes-gyárba tervezzük látogatni.

A továbbképzés rendszere az elmúlt években gyökeresen átalakult. Szakcsoportunk az elsők között javasolta, hogy a kötelező továbbképzések lehetőség szerint helyben, helyi erőforrásokkal valósuljanak meg. Mayer Ferenc kezdeményezésére 2012 márciusában sikeres, ingyenes, akkreditált képzést sikerült Szombathelyre hozni. Az érdeklődők a Korszerű megoldások, szerkezetek, anyagok alkalmazása

A pápai reptéren

út -, vasút- és vízépítés területén címmel hallgathattak érdekes előadásokat. Ma már ez nem újdonság, hiszen a korábbi ún. „szabadon választható” (kreditpontos) képzéseket felváltó szakmai továbbképzéseket a területi kamarák szervezik. Ugyancsak újszerű azonban az a Vas Megyei Mérnöki Kamara és Közlekedéstudományi Egyesület Vas megyei Területi Szervezet között alakuló együttműködés, mely kölcsönös előnyöket nyújthat a megye mérnökeinek, a közlekedés bármely szakterületén tevékenykedő tagtársunknak.

Különösen fontosnak ítéljük meg, hogy teret adhassunk fiatal és tapasztalt mérnöktársaink bemutatkozására, mérnöki alkotások ismertetésére, és azok szakmai megvitatására. Ezen gondolatok hívták életre 2014. év végén MUSTRA névvel azt az előadás-sorozatot, melyet ettől az évtől kezdődően különféle, a szakcsoport tagjai között érdeklődésre számot tartó témákban, havi rendszerességgel tervezünk megtartani. Az első alkalommal Németh András mutatta be diplomamunkáját, melynek témája a sokat vitatott Szombathely elővárosi és kötött pályás közlekedésének felélesztése volt. (Szombathely elővárosi és távolsági közlekedésének fejlesztési lehetőségei külföldi példákkal kibővíve (Tram-Train, S-Bahn, stb.) Második alkalommal a GYSEV Zrt. által előkészítés alatt álló vasúti projektek voltak terítéken. Az érdeklődők száma folyamatosan bővül, ami arra serkenti a szervezőket, hogy újabb és újabb aktuális témákat vessenek „MUSTRA” alá. A rendezvény minden mérnök és építész kolléga, illetve KTE-tag számára nyitott, ezért aki a szervezőknél (Tóthné Temesi Kinga: temesi.kinga@kti.hu) kéri címének regisztrálását, a soron következő rendezvényekről automatikusan tájékoztatást kap.

Szakcsoportunkon belül a kiváló mérnöki munka elismerése sem maradt el. Az elnökség javaslatára 2012-ben Mayer Ferenc a megyei mérnöki kamarától Bodányi Ödön-díjat kapott.

Szakcsoportunk a kamara elnökségi ülésein rendszeresen részt vesz. A helyi és a Közlekedési Tagozattól érkező információkról a szakcsoport tagjai elektronikus úton (e-mailben) értesülnek.

Kérem a szakcsoport tagjait, hogy eddigi aktivitásukat a jövőben is tartsák meg. Azok, akik a szakcsoport tagjaként eddig esetleg nem kaptak e-mailt, kérem, hogy elérhetőségüket a Vas Megyei Mérnöki Kamara titkárságán pontosítsák, s ezzel párhuzamosan a javított elérhetőségeket az udvarhelyiandras@t-online e-mail címre is küldjék el. Szeretném, ha még többen csatlakoznának szervezett programjainkhoz.

Együtt sikeresek lehetünk!

Védőruhák a paksi atomerőműben

ORSZÁGH-VILLA

Régi fák rejtekében

Kopott fakapu, közönséges drótkerítés és egy kész dzsungel – ez a látvány fogadja Szombathelyen a Kárpáti Kelemen utca 71. szám alá érkezőt, s csak sejteni lehet a temérdek növényzetet át a romos, de ebbéli állapotában is csodás, egyébként helyi védelem alatt álló villát.

16
TÉR

Gombás Mónika

A környezet megkapó – lehetne –, ámbár a romantikán mára itt-ott felülkerekedett a beépítés, a terjeszkedés igénye. Kelet felől a skanzen panorámája teszi önmagában is értékké a területet, de a fák rejteke még sok-sok kincset takar, amelyek hozzátesznek a nagy egészhez. Amíg keveset lát a szem, és sokat rejtenek a több évtizedes, sőt évszázados fák és bokrok, addig a képzelet szárnyalni tud. Borospince kapuját látni, amely a domboldalba épített ház legalsó szintjét jelenti. Felette nyúlik el a homlokzaton kívül futó lépcső az emelet felé, ahol beüvegezett terasz fogad. Két oldalt szobaablakok, rozoga tető. Nem nehéz idegondolni a századelő hangulatát.

Helyi védettség alatt álló villaépület ez a titokzatos ház. A dokumentumok tanúsága szerint nyári laknak épült 1906-ban, s a korabeli leírásokból tudhatjuk, hogy ez az utca akkor még korántsem mutatta mai arcát: néhol egy-egy ház, lenyűgöző növényzet, madárcsicsergés, afféle kertváros, amely még jócskán a benépesülés előtt állt. Ide, az eredetileg óriási kiterjedésű birtokra építtette fel ekkor villáját az amúgy a szombathelyi belvárosban élő Pekker László ügyvédember, vármegyei főügyész, később a Szombathelyi Szépítő Egyesület elnöke, ám mégsem miatta lett híres ez az épület. Fia, Ország László volt az, aki miatt ma nevezetesebbnek számít a villa. Az angol szótárak írójának nevét széles körben ismerik. Itt kell megjegyezni, hogy a Pekker család az 1920-as évek közepén vette fel az Ország nevet, az anyai nagyszülők iránti tiszteletből. Nos, a házat nyaranta a városból elmenekülő család használhatta, amely kertjével, kilátásával, környezetével és a maga szerény pompájával remek kapcsolódási helyszín lehetett számukra jó időben.

Pekkerék nem akárkit, a kor neves és sikeres építész-kivitelező szakemberét, Andráskay-Müller Edét bízták meg a munkálatokkal. A csehországi születésű, ekkor a negyvenes éveiben járó építész kalandos úton járta ki az iskoláit. Félárvaként, nevelőapja segítségével tanult a polgári

iskolában, majd egy építőmesternél lett tanonc. Még csak 17 éves volt, amikor Bécsből megrendelte magának az ottani építőipari főiskola tananyagát, könyveit, és képezni kezdte magát. A harmadik szemeszterre már be is iratkozott. Eleinte műszaki rajzoló volt, és csak 1889-es Sopronba érkezése után lehetett építésvezető. Megtanult magyarul, és sorra bízták rá az egyre tekintélyesebb építmények kivitelezését. Szálloda, takarékpénztár és a kőszegi Jézus Szíve templom is a repertoáron szerepel, még Ludwig Schöne is elismerően beszélt róla. Legelőször 1895-ben hívták Szombathelyre dolgozni, hogy a Király utcában építsen emeletes házat. Ma úgy mondanánk, jó időben volt jó helyen: a város fejlődésének csúcán, Éhen Gyula korában hatalmas igény mutatkozott a munkájára. Közben 1897-ben Faludi Izidorral közösen téglagyárat alapított – biztosítandó az építőanyagot, sőt, később asztalos üzemet is működtetett. Vasútállomás, kórház, víztorony, malomépület, de még a főiskola – volt reál gimnázium – is mind az ő vállalatának munkáját dicséri. Sikereit jelzi, hogy eleinte kerékpárral járta körbe nap mint nap az éppen zajló építkezéseit, de 1908-ban vásárolt egy Mercedes, és innentől kezdve ezzel látogatta a különböző munkaterületeit. Hogy az a kisebb villatervezési hullám, ami az 1900-as évek elején volt jellemző, mennyire járult hozzá anyagi gyarapodásához, nem pontosan tudni, de valószínűleg jócskán. Ebbe illeszkedett az a tervezői és kivitelezői munkája, amelynek eredménye a historizáló stílusú, Kárpáti utcai nyári lak. A fennmaradt dokumentumok szerint később, 1912-ben változtattak a homlokzaton, és 1930-ban mosókonyha, valamint üvegház is épült a telken, sőt egy haranglábat is említenek az iratok.

A mai tulajdonos régóta árulja a telket és a rajta álló villát, igaz, egyik sem emlékeztet régi önmagára. Elmeséléséből tudjuk, hogy a házhoz tartozó földterület eredetileg messze, a Rigóvölgyi útig ért, és a másik két irányban is további telkek tartoztak hozzá. A földet utóbb felszab-

dalták, ma egy 1800 négyzetméteres rész a tulajdonosé. Nyugati szomszédjába lakópark épült, északról az ehhez tartozó meredek autópálya határolja. A ház előtti előkert máig külön helyrajzi számon szerepel, de egységben van a telekkel. Kertjének hajdanán a csodájára jártak. A villa mellett luc – és ezüstfenyők álltak, némelyik még megvan, de volt itt bambusz, üvegház, melegágy-telep, orgonaszövény, rózsafák, díszbokrok és konyhakert. Sokáig két állandó kertész gondozta a botanikai szempontból jelentős birtokot. A múlt század végéig állt még egy a ritka mamutfenyőből is, ám rejtélyes módon elpusztult. Az épületnek eredetileg csak az északi szárnya létezett, azt bővítették később a középső és a déli szárnyal, amely kívülről megszólalásig hasonlít ugyan az első elemre, de a padláson járva kiderül: a födém szint nem sikerült teljesen egy magasságba. Mindkét oldalt magasodott egykor egy-egy impozáns fatorony, ám úgy tudni, később a tetemes felújítási költségek miatt inkább elbontották azokat. Igaz, eredetileg a terven közepén szerepelt torony, ám az nem épült meg. Az utcafronti homlokzatot uraló beüvegezett veranda sem így nézett ki, nyitott volt. Az épületben egy nagy középső szobából nyílik minden. Egyik irányban két lakószoba, a másik irányban egy szoba és a vizes helyiségek, no meg a korra jellemző cselédszoba. A dombra félig-meddig beleépült lakókelet felől boltíves megoldással alapincézett, több helyiség is található itt: ezeket a jelenlegi tulajdonos – és valamikor az édesapja is – kovácsműhelyként használta. A család nagyjából húsz éve vette meg a házat. Akkor még légbefűtéssel oldották meg a fűtést, a pince felől érkezett a meleg levegő, de áttértek a cserépkályhára. Egyéb fűtésrendszer nem épült a házban, ami nem meglepő, nyári lakról lévén szó. Víz és ipari villany be van vezetve, de a csatorna csak a telek széléig jutott el, a házba nem kötötték be. Az épület állaga gyakorlatilag építés-korabeli. A tető itt-ott javítgatva volt házilag, de a homlokzati vakolás, az ablakok és

más elemek rossz állapotúak, a kéményt, egy-egy zsugátért a viharok megtépáztak, leszakítottak. A ház a rossz vízvezetés miatt az egyik sarkon kissé meg is rogyott. Szomorú látványt nyújt, ennek ellenére nagy kincs, egy csodás örökség, amely lassan az enyészeté lesz.

FORRÁS:

Szombathely építészeti értékei 1. Helyi védelem alatt álló épületek, CD, szerk.: Melega Miklós, Vas Megyei Levéltár.
Dr. Tóth József – Somkuthy Ferenc: *Szombathely város kertkultúrája a XIX-XX. században*. 79. p.
Szilágyi István: *Szombathely városépítés- és építészettörténete a dualizmus korában*. Szombathely, 2005. 162-163. p.
Vasi Építészet és Mérnök 2007/5-6. sz. 16-17. p, 7-8. sz. 6-7. p, 9. sz. 13-14. p.
Vas megyei fejek. Szerk.: Halász Imre. Szombathely, 1930. 133. p.

A nyugati oldalon dombos hátsó kert húzódik

KASTÉLYFELÚJÍTÁSOK

VAS MEGYÉBEN

A Kormány Nemzeti Kastélyprogramról szóló 1663/2014. (XI. 20.) Kormányhatározata alapján harmincöt műemlék kastélyt újítanak fel hamarosan. Ezek közül három Vas megyei: a vépi, a vassurányi és a jánosházi.

18
TÉR

Takács András
okl. építészmérnök

Vép, Erdődy-kastély

Építésének pontos ideje nem ismert, első írásos említése a XIII. században történik. Az Erdődy család 1496-tól lett Vép földesura. A kastély első jelentős átépítése 1615-ben történt. Ekkor kapta meg jelenlegi négyszögletes formáját, reneszánsz árkaos udvarát. Egyik jellegzetessége, a kápolna 1692-ben épült. Újabb nagy átépítés 1726-ban történt, ekkor a kor stílusának megfelelően a kastély homlokzatát barokk stílusban alakították át. 1729-ben egy örökösödési vita következtében az épületet kettéosztották, az osztásnál a folyosókat befalazták, ennek következtében a lépcső nélküli oldalra külső lépcsőt építettek. 1845-ben szintén átépítették, már a korai historizmus nevében, angol Tudor-stílus szerint végeztek nagy átalakításokat. A főhomlokzaton lévő tornyot bástyaként alakították át, az épület négy sarkához pedig négy kisebb bástyát emeltek. Az I. és II. világháborúban hadikórház működött a kastélyban. A II. világháború után a kastélyt elkobozták az Erdődy családtól és 16 családnak utalták ki lakhelyül. Az új lakók hatalmas pusztítást végeztek mind az épületben, mind a kastélyparkban. Változást hozott, hogy 1962 nyarán a pápai Mezőgazdasági Gépész Szakiskolát átköltöztették Vépre. Ekkor a kastélyépületet

teljesen felújították. Lebontották a Tudor-stílusú tornyokat, és a tornyok sisakot kaptak. A reneszánsz udvari árkaos udvarát – amit korábban befalaztak – kibontották. A felújított kastély lett az iskola kollégiuma. 400 tanuló elhelyezését biztosították itt egészen az 1990-es évek közepéig. Ekkor a diákkotthon bezárt, a kastély üresen áll azóta is. Állapota folyamatosan romlik.

Vassurány, Schilson-kastély

A barokk stílusú, eredetileg Sigray majd Schilson-kastély 1723-ban épült. A szabadon álló, U alaprajzú, egyemeletes épület az említett két család mellett többek között a Zichy, a Festetics és a Károlyi grófoké is volt. Az épület kiemelt bejárata manzárdtetővel fedett. Földszintjén egykor kocsithajtó húzódott, ezt később sala terrenává (földszinti, kertre nyíló, hűsölő terem) alakították át. A kastély bal oldali szárnyának végében kétszintes kápolna állt, ami 1945 után földemosztást kapott, eredeti funkciója megszűnt. Emeleti részén a szobák mellett megtalálhatjuk a dísztermet is. Az épület déli oldalán egy hozzátoldott nagy terasz létesült. Egy 1820-ban keletkezett összeírás szerint a kastély déli része felújított állapotban volt, többi része azonban felújításra szorult. Az I. világháborúban magasrangú, orosz, fogoly tiszteket őriztek a kastélyban. Érdekes, hogy a surányi birtok területén 1935-től saját gazdasági vasút működött. A II. világháború végén az orosz katonák megszállták és teljesen kifosztották, amit ezután 1960-ban és 1985-ben is felújítottak. 2013-ban a tetőszerkezetet megerősítették, új cserépfedést kapott. Jelenleg általános iskola, óvoda, művelődési ház működik az épületben.

Jánosháza, Erdődy-Choron-várkastély

Az Erdődy család 1510-ben az uralkodótól engedélyt kapott arra, hogy az itt álló udvarházukat megerősítse, fallal és vizesárokkal vegye körül. Ez volt a korai vár születési időpontja. Az épület egy kiemelkedő dombháton

A vépi Erdődy-kastély

áll, alatta patak folyik. Az Erdődyek 1548-ban elzálogosították, majd 1558-ban eladták a Choron családnak. 1570 körül kezdődött a vár átépítése várkastéllyá. Ekkor készíthetett a kastélyépület emelete, valamint a négy ötszög alaprajzú külső bástya. Zűrés időszak következett, mely során a várkastély állaga erősen leromlott. Újabb felújítás a 17. század elején következett. Ez már a Nádasdyak nevéhez fűződött. Felújították a tornyot, amely köré árka-dos tornácot építettek. A bedőlt kapuboltozatot és a bástyákat is rendbe hozatták. Kéményeket rakattak, kijavították a gerendázatot és a kőfalakat. Ezután hosszú ideig nem is hallunk a várkastélyról. Egy 1703-ban készült feljegyzés szerint akkorra a kastély épülete újra erősen leromlott állapotba került. Ismét az Erdődyek következtek, akik a gyakorlatilag romos épületet újra felújították és barokk stílusban átalakították. Azonban 1777-ben, mikor a birtokrészt lefoglalták, a kastély megint romos állapotban volt. A 19. század elején végzett munkálatok során a középkori részletek többsége eltűnt. A tornyot is ekkor bontották vissza. 1935-ben az Erdődyek megint átépítették a várkastélyt. Az emelet fölé manzárdtetőt rakatva újabb szintet hoztak létre, valamint a tornyot is egy szinttel megemelték, és hagymasisakot építettek rá. 1945-ben az épületet kifosztották, majd járványkórház létesült benne. A későbbiekben mezőgazdasági szakiskola, óvoda, múzeum, valamint lakás működött itt. 1990 után a kastélyból minden intézmény kiköltözött. Az ezredfordulón felújítási munkálatok indultak, ezek azonban sajnos félbeszakadtak. Ezek után 2013-ban elkészültek a tetőszerkezet átalakítási munkái, melyek során a manzárdtetőt lebontották, de a torony hagymasisakja megmaradt. Az új tetőrészt természetesen fedték.

Miért éppen ezt a három kastélyt választották? Nem tudható. Ha voltak is egyáltalán előzetes háttér tanulmányok, azok nem publikusak. Sok egyezést nem találni a három kastéllyal kapcsolatban:

- kettő (Vép, Vassurány) viszonylag nagyobb, egy (Jánosháza) kis alapterületű
- kettő (Vép, Jánosháza) üresen áll, funkciótlan, egyet (Vassurány) jelenleg is használnak
- kettőnél (Vassurány, Jánosháza) a közelmúltban már megkezdődött egy felújítás, egyre (Vép) már régóta nem költöttek
- kettőt (Vép, Vassurány) viszonylag nagy költség lenne teljesen felújítani, egyet (Jánosháza) kisebb költséggel lehet

Remélhetőleg a kastélyok felújítása hamarosan megtörténik, és olyan funkciókat kapnak (ahol van, a jelenlegi felhasználás megtartása mellett), hogy hosszú távon megoldódhat ezen kastélyok sorsa és önfenntartó hasznosítása. Valamint reménykedhetünk, hogy a tervek készítésében Vas megyei tervezők közreműködhetnek, és a felújítást Vas megyei kivitelezők végezhetik.

FORRÁS:

C. Harrach Erzsébet, Kiss Gyula: Vasi műemlékek

Virág Zsolt: Magyar Kastélylexikon – Vas megye kastélyai és kúriái

A jánosházi Erdődy-Choron-várkastély

BÁLOZTUNK

A 31 évvel ezelőtt Vas megye műszaki értelmisége kezdeményezésére az Építéstudományi Egyesület által életre hívott Kőszegi Műszaki Bált ismét megtartották 2015. február 14-én és 15-én a Vas Megyei Építész és a Vas Megyei Mérnöki Kamara szervezésében. A 2014-es tisztújítás után mindkét kamara regnáló elnöke köszöntötte a bálozó közönséget.

A már megszokott magas színvonalú helyszínt, kiszolgálást és az étkezéseket a kőszegi Hotel Írótkő szolgáltatta. A Cabo Wabo Party Band húzta a talpalávalót idén is, a Kelta Álom Ír Szepteptánc Csoport és a Savaria TSE táncosainak műsora szórakoztatta a nagydíjazottakat.

A szepteptáncosok produkciója után a két elnök is táncra perdült, majd Nádor István alábbi versével megkezdődött a mulatság. A búcsúszó ismét az volt: jövőre ugyanitt...!

20
TÉR

Ábrahám Ferenc

a Vas Megyei Építész Kamara elnöke

BÁLI KÖSZÖNTŐ

Nádor István

a Vas Megyei Mérnöki Kamara elnöke

*Az elmúlt egy évben ez minden mérnökök várva várt napja,
s nem az, mikor könyvelője az összes cégköltiséget elébe rakta.
Az elmúlt egy évben ez minden mérnökök várva várt napja,
s nem az, mikor a NAV-tól a jegyzőkönyvet kezéhez kapta.*

*Az elmúlt egy évben ez minden mérnökök várva várt napja,
s nem az, mikor a késedelmi kamatot nehéz szívvel átutalta.
Az elmúlt egy évben ez minden mérnökök várva várt napja,
s nem az, mikor a közbeszerzés a munkát nyíltan másnak adta.*

*Minden építész elmúlt egy évének ez a várva várt napja,
s nem az, mikor a helyi munkát egy pesti stúdió a kezéről
lecsapta.*

*Minden építész elmúlt egy évének ez a várva várt napja,
s nem az, mikor kiváló mérnökétől a zsíros számlát meg-
kapta.*

*Minden mérnök és építész elmúlt egy évének ez a várva várt
napja,
s nem az, mikor tervüket a hatóság hiánypótlásra visszacsapta.
A mai napot mérnök és építész tuti, hogy nagyon-nagyon várja,
hiszen ma munka helyett báloznak ők, évente egyszer ez
csak megjárja!*

*Februári szombaton vasárnap hajnalig békésen buliznak
együtt a Műszaki Báiban,
egy táltól esznek, majd egymást támogatva isznak is ren-
desen az Írótkő bárban.*

*Ropja a táncot építész fiú a mérnök leánnyal, pedig tudjuk,
viszonyuk kritikus.*

*Még jó, hogy szavukat sem halljuk, mert nyomja ezerrel a
Megfagyott Muzsikust.*

*Igazi bál ez, vannak vonzó illatok, villogó fények, s vadul
tobzódunk majd a sok finom ízben,
itt a közönség is, az urak kinyalva, esetleg lezseren, de a höl-
gyek mind talpig harci díszben.*

*Kell is a harci dísz, mert holnap várat védünk, és csapatunk
az ellent majd e díszben várja,
oszt' a hódító hadakat heves hazafi hevülettel feltartóztat-
tánk, a kard élére hányva.*

*Seregünk két kedves vezetője vonsozolja majd magát az élen,
ha tudja, az ám,
kik a világhistória legszebb lapjain már jegyzett főnökök:
Nádor és Ábrahám.*

*Holnapi sikerünk így nem is kérdés, rettentő erőink az álnok
hódítókat simán leverik,
főként ha nemes fiaink a borocskát, sörcskét, pálinkát ma
nem nagyon keverik.*

*De ha mégis, akkor sincs oda a vár, mert megálljt parancsol
a még üres vízügyi várarak,
amit a mai nap néhány leküldött sörétől én, Veletek együtt,
holnap lazán telecsinállok.*

*Jómagam már most rohamra indulok, egy üres pohárral
kezemben körbejárak,
és a nagyon várt potya piával majd az egész társaságnak
jó bálozást kívánok!*

21
TÉR

A VÍZ AZ ÉLET

Tele a naptárunk világnappal, és ez így van jól. Rengeteg fontos dolog vesz körül minket, azonban a VÍZ talán a legjobban kiérdemelte világnapját hiszen „A VÍZ AZ ÉLET”, és ez nem egy üres szlogen, hanem alapigazság. Mert mit is keres a világmindenségben az ember, ha életet keres? Igen VIZET, mert csak vízzel értjük az életet. Kék bolygónk a víztől kék, mert a Föld felszínének ¾-ét H₂O borítja. Nem is igazán értem miért nem VÍZ a Föld neve? Ha ma fészbukos szavazás lenne bolygónk nevére a VÍZ nyerne? Persze férfitársaim egy része ezt vallja: minek a víz, amíg van sör vagy fröccs? Na, igen, de lehet-e jó sör, jó fröccs jó víz nélkül?

22
TÉR

Nádor István

Földünk vízhiányos területei ma is lakatlanok, és ha Marco Polo és társai hajóit nem segíti óceánok vize, akkor más kontinenseket még fel sem fedeztünk volna. Talán a mi városunk, Savaria sem lenne, ha a hajdani mérnök, a szorgos építők egy aquaduct-al nem vezetik ide az ivóvizet. Az emberiség a víz segítségével szabadult meg a világméretű járványoktól, de a Föld is csak vízzel, öntözéssel képes 7 milliárd lakosának élelmet termelni. Ráadásul az ember szervezetének 60-70%-a víz!

Mindez jól mutatja, tudjuk mit jelent az embernek a víz. Ám legalább egyszer, mondjuk így a Víz Világnapján, kérdezzük meg a víztől: hogyan lát ő minket, embereket, mit érez irántunk? Talán ez lenne a víz válasza (fohásza?): „Kedves Ember! Örülök, hogy enni-inni adhatok neked, segíthetem a téged körülvevő növény – és állatvilág fej-

lődését, vízi utat és megújuló energiát kaphatsz tőlem, pihenésedhez szép strandokat és sportolási lehetőséget találsz nálam. Örülök, hogy mára megértetted: nem használhatsz pazarlóan, sőt nemcsak a mennyiségem, a minőségem is nagyon fontos. Csak azt nem értem, ha mindezt tudod, akkor miért vezetsz belém mégis egy csomó szennyet, mocskot, miért mérgezel engem, miért dobod belém a rossz biciklit? Aztán persze csodálkozol, mikor egy árvízzel kitombolom magam!”

Bizony árvízkor félelmünkben kiabálunk: „Ember kell a gát-ra!” Valóban akkor nagyon kell az ember a gát-ra, de máskor is jobban kellene figyelniünk vizeinkre. A védelmükre, a károkozásuk ellen való védekezésre, a vízzel való gazdálkodásra. Tegyük így! Ne csak akkor gondoljunk a vízre, ha már ég a ház! Aztán persze azt is vízzel akarjuk majd eloltani.

ÁLLAMI KITÜNTETÉSEK

A VÍZ VILÁGNAPJÁN

A víz világnapja – március 22-e – alkalmából a vízügyi igazgatás területén huzamosabb időn át végzett példamutató munkája elismerésül Nádor István, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság volt igazgatója, szaktanácsadója és Somogyi Péter, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vízrajzi és adattári osztályának vezetője Vászárhelyi Pál-díjat vehetett át Konkrét Károly miniszterhelyettestől, a Belügyminisztérium parlamenti államtitkárától.

Nádor István

Somogyi Péter átveszi a díjat

ÚTKÖZBEN...

Egy tavaly nyári, szép nap délutánján kanyarodtunk rá a soproni útra Balatonedericsnél. Előttünk, ha jól emlékszem, egy OL betűjelű német rendszámú Ford gurult. Tempója számomra is tökéletesen megfelelt, így maradtam mögötte.

Czeiner Gábor
okl. építészmérnök

Tempósan mozgott, előre gondolkodott, „testbeszéde”, manőverei tiszták, előre láthatóak, logikusak voltak. Azon vettem észre magam, hogy figyelem viselkedését, mely határozottan, egyre inkább tetszett. Jó volt mögötte menni, valahogy kezdtünk szinkronba kerülni. Akkor ment ki előzni, amikor én is tettem volna ezt, nem szabálytalankodott, átgondolta a dolgait, nem ment bele cikis helyzetekbe, de karakánul hajtott.

Falvak előtt nem fékezgetett, hanem időben leszállva a gáztól, mindig már 50-el gurult a táblánál. Élmény volt így menni mögötte. Valamiféle szinkront véltem felfedezni közöttünk. Mint, amikor egyszer együtt tekertem „az én gólyámmal” fent, a nagy kumuluszok alatt. Határozottan rokon volt a fáling. Szinte kötelékben autóztunk, kimondottan élveztem ezt a szimulánt.

Úgy vettem észre, hogy Ő is partner volt ebben a játékban, nyilván díjazta, hogy nyugi van a háta mögött.

Az idő is gurult velünk, közeledett a sárvári letérő. Figyeltem merre fog menni. Tartotta az egyenes irányt Sopron felé, véltem: megy haza. Gondoltam, ha már ilyen barátok lettünk útközben, illik elbúcsúzni egymástól.

Húztam hármát a fénykürtömön – s mit látok? Jobbra nézve az enyhe kanyarban még láttam, ahogy integetett az Ő vészvillogója is.

Elbúcsúztunk egymástól, ahogy rokonlelkekhez illik. Jól-eső érzés járt át.

Czeiner Gábor, a repülés szerelmese

TÉR ■ a Vas Megyei Építész Kamara és a Vas Megyei Mérnöki Kamara közös lapja ■ Alapította: a Vas Megyei Építész Kamara ■ Alapítás éve: 2004
Megjelenés: kéthavonta 800 példányban ■ Az újságban megjelenő adatok valóságtartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.

Főszerkesztő: Gombás Mónika ■ a szerkesztőbizottság elnöke: Vincze Csaba, társelnöke: Tóthné Temesi Kinga ■ a szerkesztőbizottság tagjai: Ábrahám Ferenc, Balogh Péter, Czeiner Gábor, Horváth Gyula Vladimir, Kiss Albert, Lakosi Ilona, Dr. Németh István, Takács András, Válinth Attila ■ Címlapon: a régi EPCOS-terület ■ Címlapfotó: Tánczos Mihály

Arculattervezés: Yellow Design ■ Tördelés, nyomdai előkészítés: Dpix Kft. ■ Nyomdai munka: Yeloprint Kft. 9700 Szombathely, Géfin Gyula utca 11-13.
Ügyvezető igazgató: Dávid Péter ■ Terjesztés: Vas Megyei Építész Kamara, Vas Megyei Mérnöki Kamara ■ Hirdetésfelvevél: Vas Megyei Építész Kamara, 9700 Szombathely, Thököly Imre utca 14. tel: +36 94 312-461, mobil: +36 30 3014 149 vmtek@freemail.hu, Vas Megyei Mérnöki Kamara, 9700 Szombathely, 11-es Huszár út 40. tel: +36 94 342-120 info@vasimmk.hu ■ Kiadja: Vas Megyei Építész Kamara, Vas Megyei Mérnöki Kamara ■ Felelős kiadó: Ábrahám Ferenc, a Vas Megyei Építész Kamara elnöke ■ ISSN: 2064-9215

J. FERENC JÓZSEF
MESTER ÉS ZÁRÓKÖNYV-ÍRÓ
BUDAPESTI SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR
1880-1881

40

...

...